

Нестерович Володимир Федорович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного
та міжнародного права
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

**ЛЕГАЛІЗАЦІЯ, АКРЕДИТАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ ЩОДО ЛОБІСТІВ І ЛОБІСТСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ:
ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ**

Анотація

У статті досліджується питання легалізації, акредитації та контрольно-наглядової діяльності щодо лобістів і лобістських об'єднань у контексті законодавчого урегулювання інституту лобіювання в Україні. Стверджується, що з метою недопущення зловживань, порядок реєстрації, акредитації та повноваження контрольно-наглядових органів слід чітко визначити у законі України про лобіювання.

Ключові слова: лобіювання, легалізація, реєстрація, акредитація, лобісти, лобістські об'єднання, контрольно-наглядова діяльність.

Законність – це процедура.

Англійський юридичний вислів

Розроблення спеціальною робочою групою Міністерства юстиції України проєкту закону України «Про лобіювання» значно оптимізували серед юридичної громадськості проблематику його легітимації в Україні. Разом з тим, незважаючи на пошвавлення дискусії з цього приводу, свідченням чому є проведення низки досить представницьких круглих столів щодо

лобіювання, питання легалізації, акредитації та контрольно-наглядової діяльності щодо лобістів і лобістських об'єднань залишилося поза увагою. Керуючись цією обставиною вважаю за необхідне викласти власні думки та пропозиції з даного питання.

Легалізація або офіційне визнання лобістів і лобістських об'єднань у зарубіжному досвіді має уніфікований характер та

здійснюється шляхом їхньої реєстрації – подання до уповноваженого на це органу державної влади реєстраційної форми встановленого зразка [1; с. 44-50]. Вітчизняні законопроекти враховуючи відповідні зарубіжні стандарти у цьому питанні теж єдині та передбачають реєстрацію лобістів і лобістських об'єднань як форму їхньої легалізації. Винятком є лише проект Закону України «Про лобіювання в Україні», яким стосовно лобістських об'єднань окрім реєстрації, передбачено й іншу форму їхньої легалізації – повідомлення про заснування. Остання, згідно ст. 25 цього законопроекту здійснюється шляхом письмового повідомлення Міністерство юстиції України, місцеві органи державної влади, виконавчі комітети сільських, селищних та міських рад [2].

В українських законопроектах застосовується два підходи щодо способу реєстрації:

1. Реєстрація лобістів та лобістських об'єднань здійснюється тим органом влади, який визначений об'єктом лобіювання. Так, проект Закону України «Про лобіювання в Україні» називає такими органи державної влади й органи місцевого самоврядування, а проекти «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських груп) у Верховній Раді України» [3] та «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України» [4] – спеціально уповноважений підрозділ Апарату Верховної Ради України.

2. Реєстрація лобістів та лобістських об'єднань здійснюється Міністерством юстиції України. Цей спосіб передбачено у

проекті Закону України «Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади» [5] та Концепції проекту Закону України «Про лобіювання» 2009 року [6; с. 12], відповідно до якого лобісти після реєстрації зобов'язані ще й акредитуватися при органах державної влади, у яких прагнуть здійснювати лобіювання.

Переконаний, що за умови впровадження поліоб'єктної моделі лобіювання в Україні, за якої лобіювання можна буде здійснювати у декількох органах влади, другий підхід щодо способу реєстрації фізичних осіб лобістами та юридичних осіб приватного права лобістськими об'єднаннями є найбільш вдалим. Застосування саме цього способу сприятиме уніфікації та стандартизації процесу реєстрації, через встановлення єдиних вимог з урахуванням особливості діяльності органів влади, які віднесені до об'єктів лобіювання, що забезпечить процедуру акредитації у цих органах.

Під реєстрацією, на мій погляд, слід розуміти легалізацію (офіційне визнання) лобістів та лобістських об'єднань, що здійснюється спеціально уповноваженим органом державної влади. У якості такого, зважаючи на організаційний та кадровий ресурс, можна запропонувати Міністерство юстиції України, а точніше один з його структурних підрозділів. На місцевому рівні реєстрацію здійснюють відповідні територіальні підрозділи Міністерства юстиції України. За результатами реєстрації лобісту чи лобістському об'єднанню видається Свідоцтво про право здійснення лобіювання, форма якого повинна затверджуватися Кабінетом Міністрів України.

Для здійснення реєстрації фізичної особи лобістом, у законі про лобіювання слід передбачити подання нею наступних документів:

- заяви про видачу Свідоцтва про право здійснення лобіювання;
- засвідчених у встановленому порядку копії документа про вищу освіту, трудової книжки, договору на здійснення лобіювання в інтересах замовника (для зовнішніх лобістів);
- довідки про відсутність непогашеної або не знятої судимості;
- фотографій заявника, за розмірами та в кількості, встановлених спеціально уповноваженим підрозділом Міністерства юстиції України;
- платіжного документа, який засвідчує перерахування суми реєстраційного збору.

Реєстрація юридичної особи приватного права лобістським об'єднанням здійснюється за умови подання нею таких документів:

- заяви про видачу Свідоцтва про право здійснення лобіювання;
- протоколу установчого з'їзду (конференції) або загальних зборів;
- відомостей про склад керівництва та його членів;
- платіжного документа, який засвідчує перерахування суми реєстраційного збору.

З метою збирання, зберігання, обліку та надання достовірної інформації про лобістів та лобістські об'єднання в Україні, Міністерство юстиції як орган реєстрації повинно вести Реєстр суб'єктів лобіювання. Засади його ведення визначаються законом про лобіювання та Положенням про Реєстр

суб'єктів лобіювання, що затверджується Кабінетом Міністрів України. Відомості Реєстру суб'єктів лобіювання обов'язково повинні бути відкритими та оприлюднюватися для загального ознайомлення через офіційні видання, а також розміщуватися на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України.

До Реєстру суб'єктів лобіювання, на мою думку, слід вносити такі відомості про лобістів, лобістські об'єднання та їхніх замовників:

- 1) прізвище, ім'я та по батькові лобіста;
- 2) номер, дата прийняття рішення про видачу Свідоцтва про право на здійснення лобіювання;
- 3) назва органу, який прийняв рішення про видачу Свідоцтва про право на здійснення лобіювання;
- 4) номер та дата видачі Свідоцтва про право на здійснення лобіювання;
- 5) поштовий індекс, адреса та телефон робочого місця лобіста;
- 6) у випадку здійснення лобіювання лобістським об'єднанням - його назва та місцезнаходження;
- 7) прізвище, ім'я та по батькові засновників лобістського об'єднання;
- 8) код Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;
- 9) дата внесення відомостей до Реєстру суб'єктів лобіювання;
- 10) прізвище, ім'я та по батькові особи, яка внесла відомості до Реєстру суб'єктів лобіювання;
- 11) прізвище, ім'я та по батькові замовників лобістських послуг;
- 12) вид діяльності замовників лобістських послуг.

У разі зміни відомостей, що містяться у Реєстрі суб'єктів лобіювання, лобіст, лобістське об'єднання протягом десяти робочих днів зобов'язані повідомити Міністерство юстиції України про такі зміни. Відомості до Реєстру суб'єктів лобіювання та зміни до них вносяться органом реєстрації протягом десяти робочих днів з моменту їх отримання, про що на Свідоцтві про право на здійснення лобіювання ставиться відповідна відмітка.

Вкрай важливим моментом при легітимації лобіювання в Україні є недопущення зловживань посадовими особами Міністерства юстиції України при реєстрації фізичних осіб лобістами та юридичних осіб приватного права лобістськими об'єднаннями. Тому, на мою думку, у законі про лобіювання слід звернути увагу на такі важливі моменти:

1) Встановити чіткі строки видачі Свідоцтва про право здійснення лобіювання за результатами реєстрації. З урахуванням часу, який потрібен посадовим особам Міністерства юстиції України для вивчення та перевірки достовірності фактів, які вказані у поданих документах, строк видачі Свідоцтва про право здійснення лобіювання не повинен перевищувати десяти днів з дня подання лобістами та лобістськими об'єднаннями цих документів.

2) Передбачити, що при реєстрації фізичних осіб лобістами та юридичних осіб приватного права лобістськими об'єднаннями, ними сплачується реєстраційний збір, розмір якого повинен бути визначений Кабінетом Міністрів України. На моє переконання, для лобіста він не повинен перевищувати розмір десяти мінімальних заробітних плат, а для

лобістського об'єднання – розмір двадцяти мінімальних заробітних плат. Встановлення занадто великого розміру реєстраційного збору, як наголошувалося вище, суттєво обмежить лобістський потенціал представників третього сектору та може посилити тінізацію легітимованого лобіювання.

3) Зазначити, що з дня видачі Свідоцтва про право здійснення лобіювання, лобіст та лобістське об'єднання вважаються зареєстрованими і набувають прав, які передбачені законом про лобіювання. Термін дії Свідоцтва складає п'ять років з дня його видачі. По закінченню терміну дії Свідоцтва, лобісти та лобістські об'єднання здійснюють перереєстрацію.

4) Вказати на вичерпний перелік підстав, за яких може бути відмовлено у реєстрації фізичній особі лобістом та юридичній особі приватного права лобістським об'єднанням. Серед таких пропоную виокремити три підстави: а) невідповідність вимогам, які встановлені законом про лобіювання для лобістів та лобістських об'єднань; б) подання недостовірних відомостей; в) неподання передбачених законом про лобіювання документів або їх неналежного оформлення.

5) Встановити, що рішення про відмову у реєстрації фізичної особи лобістом та юридичної особи приватного права лобістським об'єднанням приймається та доводиться до відома заявника не пізніше десятого дня після подання ними документів для реєстрації лобістом чи лобістським об'єднанням. Рішення про відмову у реєстрації фізичної особи лобістом та юридичної особи приватного права лобістським об'єднанням в обов'язковому порядку повинно містити законні підстави такої відмови.

6) Передбачити, що у разі прийняття рішення про відмову у реєстрації фізичної особи лобістом чи юридичної особи приватного права лобістським об'єднанням на підставі неподання документів, передбачених законом про лобіювання або їх нена належного оформлення, особи після усунення відповідних недоліків можуть повторно подати документи для реєстрації відповідно лобістом чи лобістським об'єднанням.

7) Встановити, що рішення про відмову у реєстрації лобіста чи лобістського об'єднання може бути оскаржене до суду у встановленому законом порядку.

8) Чітко визначити вичерпний перелік підстав припинення діяльності лобіста чи лобістського об'єднання. Такими пропоную назвати: а) подання лобістом до органу реєстрації заяви про припинення здійснення лобіювання; б) смерті лобіста або оголошення його померлим; в) визнання лобіста недієздатним або обмежено дієздатним; г) реорганізації чи ліквідації (саморозпуску, примусового розпуску) лобістського об'єднання; ґ) скасування реєстрації лобіста чи лобістського об'єднання.

9) Зазначити, що скасування реєстрації лобіста чи лобістського об'єднання можливе лише за таких підстав: а) неподання звітних документів лобістом чи лобістським об'єднанням, подання ними недостовірних відомостей; б) набуття законної сили вироком суду про визнання лобіста винним у вчиненні умисного злочину; в) порушення лобістом та лобістським об'єднанням вимог щодо здійснення лобіювання, встановлених законодавством України.

10) Вказати, що рішення про скасування реєстрації лобіста чи лобістського об'єднання, яке приймає орган реєстрації, повинно бути в обов'язковому порядку ґрунтуватися лише на тих підставах, що наведені у законі про лобіювання. Процедура скасування реєстрації здійснюється шляхом виключення лобіста чи лобістського об'єднання з Реєстру суб'єктів лобіювання та є підставою для припинення дії Свідоцтва про право здійснення лобіювання. Крім того, скасування реєстрації лобіста чи лобістського об'єднання автоматично веде до скасування їхньої акредитації, про яку мова піде нижче. Якщо лобіст чи лобістське об'єднання не погоджуються з Рішенням про скасування їхньої реєстрації, вони можуть оскаржити його у судовому порядку.

Після отримання Свідоцтва про право здійснення лобіювання, лобісти та лобістські об'єднання в обов'язковому порядку повинні пройти процедуру акредитації у тих органах влади, у яких планують здійснювати лобіювання. Головним призначенням акредитації лобістів та лобістських об'єднань є створення належних організаційних умов для здійснення лобіювання. При цьому кількість органів влади, в яких може бути акредитований лобіст чи лобістське об'єднання, не обмежується.

Під акредитацією пропоную розуміти отримання лобістом та лобістським об'єднанням дозволу на підставі Свідоцтва про право здійснення лобіювання в органах влади, які визначені законом про лобіювання як об'єкти лобіювання, для здійснення у цих органах лобіювання.

Для здійснення акредитації лобісти та лобістські об'єднання, на мою думку, повинні надати органу влади, в якому акредитуються наступні документи: 1) заяву про акредитацію, в якій зазначається перелік проектів нормативно-правових актів, що лобіюються, а також структурні підрозділи, посадові особи відповідного органу влади, які є об'єктом лобіювання; 2) Свідоцтво про право на здійснення лобіювання.

За результатами акредитації лобістам та представникам лобістських об'єднань видається документ у формі перепустки, який надає їм право входити на територію та до приміщень органу влади, у якому вони акредитовані, з урахуванням встановленого режиму роботи цих органів. Акредитація може бути продовжена або скасована, в залежності від дотримання лобістами та лобістськими об'єднаннями умов акредитації.

Для контролю та впорядкування здійснення лобіювання в органах влади, які визначені як об'єкти лобіювання, ведеться Реєстр акредитованих лобістів та лобістських об'єднань. Більше того, для забезпеченні принципу відкритості лобіювання, органи влади, в яких здійснено акредитацію лобістів та лобістських об'єднань, зобов'язані постійно оприлюднювати на своїх офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет наступну інформацію: а) кількість акредитованих у них лобістів та лобістських об'єднань; б) перелік проектів нормативно-правових актів, що лобіюються; в) проведені зустрічі посадових осіб відповідного органу влади з акредитованими у ньому лобістами.

Отже, акредитація лобістів та лобістських об'єднань в органах влади, які

визначені законом як об'єкти лобіювання, здійснюється з урахуванням особливостей діяльності цих органів. Для цього необхідно розробити Типове положення про акредитацію лобістів та лобістських об'єднань, яке повинно бути затверджено Кабінетом Міністрів України. На основі нього органи влади, які визначені законом як об'єкти лобіювання розробляють власні Положення з урахуванням особливості їхньої діяльності, у яких буде чітко визначено порядок акредитації лобістів та лобістських об'єднань.

Важливим чинником у ефективній реалізації положень закону про лобіювання в Україні є також створення спеціального контрольного-наглядового органу державної влади за суб'єктами лобіювання [далі – контрольний-наглядовий орган], наділеного широким колом повноважень, які будуть підкріплені відповідними організаційно-правовими засобами. У зарубіжному досвіді конституційно-правового регулювання лобіювання можна виокремити три моделі контрольного-наглядових органів:

1) Контрольний-наглядовий орган створюється як структурний підрозділ в органах влади, які законодавством про лобіювання віднесені до об'єктів лобіювання (Польща) [7; Poz. 1414].

2) Контрольний-наглядовий орган є незалежним органом, який не входить до жодної з гілок влади, але підзвітний парламенту (Канада, Литва) [8; с. 712-715; 9; Nr. 35-1461];

3) Контрольний-наглядову діяльність здійснюють декілька органів влади. Так, щодо національних лобістів – органи, які визначені законодавством об'єктами лобіювання, щодо лобістів, які здійснюють лобіювання на ко-

ристь інтересів іноземних осіб – Міністерство юстиції (США) [10; Stat. 696-700; 11; с. 217-218].

У вітчизняних законопроектах знайшло своє відображення лише перша модель контрольно-наглядового органу. Так, проектами «Про діяльність лобістів у Верховній Раді України» та «Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських) груп у Верховній Раді України» пропонується, щоб контрольно-наглядовий орган діяв у структурі Верховної Ради України, яка б у свою чергу контролювала його. За цього першим проектом називається таким спеціально уповноважений підрозділ Апарату Верховної Ради України [4], а другим проектом – відділ по роботі з групами спільних інтересів Секретаріату Верховної Ради [3].

Концептуально інший підхід контрольно-наглядового органу, який містить деякі ознаки першої моделі, використовується у проекті Закону України «Про лобіювання в Україні», у якому визначається низка установ [2]: реєстрування лобістів здійснюють органи державної влади й органи місцевого самоврядування, які є об'єктами лобіювання; державний нагляд та контроль за діяльністю лобістів здійснюють органи державної влади у порядку передбаченому законодавством України; нагляд за виконанням і дотриманням законності лобістськими утвореннями, об'єднаннями або спілками лобістів здійснюють органи прокуратури; контроль за джерелами та розмірами надходжень, сплатою податків лобістськими утвореннями, об'єднаннями або спілками лобістів, здійснюють відповідні фінансові органи й органи державної податкової інспекції.

Досить цікаву модель контрольно-наглядового органу можна простежити у проекті закону України «Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади». У ньому повноваження щодо організаційно-правового оформлення лобістських відносин та здійснення за ними нагляду, покладено на один орган державної влади – Міністерство юстиції України [5].

Найбільш привабливим для України видається друга модель контрольно-наглядового органу, який буде незалежним від інших органів влади, насамперед від тих, які будуть визначені законом про лобіювання як об'єкти лобіювання. Це безумовно може мінімізувати фактор відомчого втручання у роботу новоствореного органу. Проте враховуючи українську практику зі створення подібного роду органів, як наприклад Національного бюро розслідувань, котре існує згідно Указу Президента України з 1997 року, але й по сьогодні його фактично не створено, найбільш оптимальним варіантом у якості базового контрольно-наглядового органу влади є Міністерство юстиції України. Варто звернути увагу й на той факт, що згідно Модельного закону СНД «Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади» 2003 року, контрольно-наглядовим органом за суб'єктами лобіювання є саме Міністерство юстиції [12; с. 263].

Покладення контрольно-наглядових повноважень на відповідні структурні підрозділи в органах влади, які є об'єктом лобіювання, може суттєво послабити контрольно-наглядову діяльність, оскільки доволі часто відповідні підрозділи не мають достатніх кадрових, фінансових,

організаційних та технічних ресурсів для здійснення цієї діяльності. Більше того, зважаючи на те, що легітимоване лобіювання у багатьох аспектах є принципово новим конституційно-правовим інститутом для України, це може призвести до різної правозастосовної практики одних і тих же положень майбутнього законодавства про лобіювання, що є неприпустимим.

Разом з тим концепція одного базового контрольно-наглядового органу державної влади потребує певного уточнення та деталізації на засадах відносної диверсифікації за принципом галузевої спеціалізації:

- на Міністерство юстиції України слід покласти такі повноваження: а) ведення Реєстру суб'єктів лобіювання; б) здійснення контролю щодо відповідності діяльності лобістів та лобістських об'єднань вимогам закону про лобіювання шляхом проведення вибіркового перевірок, інформації наданої лобістами та лобістськими об'єднаннями, подання інформаційних запитів до органів реєстрації тощо; в) направляти лобістам та лобістським об'єднанням попередження про недопущення протизаконної діяльності та вжиття відповідних заходів для їх припинення; г) приймати рішення про відмову та припинення реєстрації лобістів і лобістських об'єднань за наявності підстав, які передбачені законом про лобіювання; г) звертатися з поданням до суду щодо заборони здійснення лобіювання лобістами та лобістськими об'єднаннями; д) узагальнювати та оприлюднювати в установленому законом порядку інформацію про лобіювання;

- акредитацію лобістів і лобістських об'єднань в органах державної влади,

Верховній Раді, Раді Міністрів Автономної Республіки Крим та органах місцевого самоврядування, які визначені об'єктами лобіювання, варто віднести до компетенції цих органів;

- податковий контроль за суб'єктами лобіювання – на органи державної податкової адміністрації;

- у разі виявлення у діяльності суб'єктів лобіювання правопорушень чи злочинних діянь, розслідування та провадження у цих справах здійснюється відповідними слідчими підрозділами правоохоронних органів згідно з підслідністю, визначену чинним процесуальним законодавством. Встановлення фактів правопорушень чи злочину у діях суб'єктів лобіювання є підставою для заборони на здійснення ними лобіювання;

- заборона на здійснення лобіювання, про що слід чітко зазначити у законі України про лобіювання, може бути встановлена лише за рішенням суду.

Ефективна контрольна наглядова діяльність Міністерства юстиції України не можлива без систематичного звітування лобістів та лобістських об'єднань про свою діяльність. На мою думку, найбільш оптимальною частотою звітування є один раз на шість місяців. У звіті, форма якого для уніфікації інформації про лобіювання повинна бути затверджена Кабінетом Міністрів України, варто вказувати: а) органи влади, у яких були акредитовані лобісти чи лобістські об'єднання; б) нормативно-правові акти та їх проекти, щодо яких здійснювалося лобіювання; в) замовників лобістських послуг; г) розмір отриманих за договором про надання лобістських послуг коштів та фактичних витрат на здійснення лобіювання.

Узагальнена Міністерством юстиції України інформація в обов'язковому порядку повинна бути оприлюднена через офіційні видання, а також через офіційний веб-сайт в мережі Інтернет, на якому потрібно створити спеціальне вікно чи вкладку для інформації про лобіювання. Саме оприлюднення інформації про лобіювання, наявність безперешкодного доступу до неї буде сприяти подоланню негативних стереотипних уявлень про лобіювання, які наразі панують у громадській думці та значно більшій відкритості процесу прийняття нормативно-правових актів.

Оприлюднення інформації про лобіювання повинна відповідати звітним періодам лобістів та лобістських об'єднань, тобто один раз на шість місяців. На мій погляд, Міністерство юстиції України зобов'язано оприлюднювати наступну інформацію про лобіювання: відомості про лобістів та лобістські об'єднання, що здійснювали лобіювання протягом відповідного періоду; відомості про органи влади, проекти нормативно-правових актів, щодо яких

було здійснено лобіювання; відомості про замовників лобістських послуг; короткий опис нормативно-правових актів, ухвалених органами державної влади, щодо яких було здійснено лобіювання; відомості щодо розміру отриманих лобістами та лобістськими об'єднаннями за договором про надання лобістських послуг коштів та фактичні витрати на лобіювання.

Таким чином, питання легалізації, акредитації та контрольно-наглядової діяльності щодо лобістів та лобістських об'єднань слід чітко виписати у майбутньому законі України про лобіювання з мінімальними дискретними повноваженнями контрольно-наглядових органів. Стадійно-процесуальні засади реєстрації та акредитації лобістів і лобістських об'єднань повинні бути чіткими й зрозумілими. Лише за таких умов можна упередити зловживання у цій сфері та надати рівноправну можливість усім зацікавленим особам здійснювати лобіювання з метою захисту власних інтересів та інтересів третіх осіб.

Література:

1. Lobbying: Access and influence in Whitehall. House of Commons, Public Administration Select Committee. First Report of Session 2008-09. – Volume I. – London, 2009. – 80 p.
2. Про лобіювання в Україні: Проект Закону України від 13 квітня 1999 року № 3188 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=5838
3. Про правовий статус груп, об'єднаних спільними інтересами (лобістських) груп у Верховній Раді України: Проект Закону України від 3 листопада 1999 року № 3188-1 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=7028
4. Про діяльність лобістів у Верховній Раді України: Проект Закону України від 9 листопада 2003 року № 8429 // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc_4_1?id=&pf3511=26076

5. Про регулювання лобістської діяльності в органах державної влади: Проект Закону України (не внесений до Верховної Ради України, оприлюднений серед загалу 25 вересня 2003 року) // Сайт Громадської Ради з питань законодавства для місцевого самоврядування та організації третього сектору. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gr.org.ua/?po=lproj&lproj_type=797&lang=ukt&menu_id=770&id=37&do=select_end&mode=text_add
6. Про лобіювання: Концепція проекту Закону України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2009. – № 2. – С. 9-12.
7. Ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa // Dziennik Ustaw. – 2005. – № 169. – Poz. 1414.
8. Lobbying Act Lobbyists Registration Regulations of 17 April 2008 // Canada Gazette Part II. – Vol. 142. – № 9. – P. 712-715.
9. Lobistinės veiklos įstatymas 2000 m. birželio 27 d. Nr. VIII-1749 // Юin., 2003, Nr. 35-1461.
10. Lobbying Disclosure Act of 1995 // Public Law. – 104-65 – Dec. 19, 1995. – 109 Stat. 691-706.
11. Foreign agents registration act of 1938, as amended // The Code of Federal Regulations. – 2007. – Title 28. – Volume 1. – P. 213-224.
12. Модельный закон «О регулировании лоббистской деятельности в органах государственной власти»: Принят на 22 пленарном заседании МПА государств-участников СНГ (пост. № 22-16 от 15 ноября 2003 года) // Информационный бюллетень Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ. – М., 2004. – № 33. – С. 261-272.

**ЛЕГАЛИЗАЦИЯ, АККРЕДИТАЦИЯ И КОНТРОЛЬНО-НАБЛЮДАТЕЛЬНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ,
ОТНОСИТЕЛЬНО ЛОББИСТОВ И ЛОББИСТСКИХ ОБЪЕДИНЕНИЙ:
ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ УКРАИНЫ**

Аннотация

В статье исследуется вопрос легализации, аккредитации и контрольно-надзорной деятельности в отношении лоббистов и лоббистских объединений в контексте законодательного урегулирования института лоббирования в Украине. Утверждается, что с целью недопущения злоупотреблений, порядок регистрации, аккредитации и полномочия контрольно-надзорных органов следует четко определить в законе Украины о лоббировании.

Ключевые слова: лоббирование, легализация, регистрация, аккредитация, лоббисты, лоббистские объединения, контрольно-надзорная деятельность.